

Türk-Yunan Karşılıklı Ziyaretleri (1952)

İkinci Dünya Savaşı sonrasında hem Türkiye hem de Yunanistan ABD öncülüğünde kurulmaya başlayan Batı bloğunda yer almaya çalışmıştır. 1947 yılında ilan edilen [Truman Doktrini](#) ve akabinde hem Türkiye hem de Yunanistan'ın destek aldığı [Marshall Planı](#) iki ülkeyi aynı safta buluşturan gelişmeler olmuştur. Bu gelişmeler ışığında Türkiye ve Yunanistan ilişkilerinde de yeni bir sayfa açılmıştır. Uzun yıllar birbirlerinin ötekisi olan Türk-Yunan ilişkilerinde 1949 tarihinde Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün (NATO) kuruluşu ve 1952 yılında hem Türkiye hem de Yunanistan'ın aynı anda NATO'ya girmesi müttefik iki komşu devlet kavramını da ilk defa gündeme getirmiştir. 1952 yılında iki ülke liderlerinin yaptıkları karşılıklı ziyaretler Türk-Yunan ilişkilerinde dostluk ve barış söylemlerinin en yaygın olduğu dönemlerden biri olarak tarihe geçmiştir. 30 Ocak - 06 Şubat 1952 tarihinde Sofoklis Venizelos'un Türkiye ziyareti ile başlayan bu ziyaretleri sırasıyla Adnan Menderes'in 27 Nisan - 02 Mayıs 1952 tarihli Yunanistan ziyareti, Yunanistan Kralı Pavlos'un eşi Kraliçe Frederika ile 7-14 Haziran 1952 Türkiye ziyareti ve son olarak dönemin Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın 27 Kasım - 02 Aralık 1952 tarihli Yunanistan ziyaretleri takip etmiştir.

Dönemin Yunanistan Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Sofoklis Venizelos'un uzun zamandır dile getirdiği Türkiye'yi ziyaret etme arzusu 30 Ocak - 06 Şubat 1952 tarihlerinde gerçekleşmiştir. Bu ziyaret o dönemde NATO'ya üye olma arzusunda olan iki komşu ülkenin son yıllarda gelişen ikili ilişkilerini daha da ileri bir seviyeye çıkarmalarını ve iki ülke arasında devam eden sorunların ise diyalog yoluyla çözüme kavuşturulmalarını amaçlamıştır. Bu ziyaretin Türk-Yunan ilişkilerinin gelişmesinin yanında uluslararası bir önemi de olmuştur. Balkan coğrafyasında güvenlik endişelerinin tekrar arttığı bir dönemde Türk-Yunan yakınlaşması hem Sovyet Rusya hem ABD hem de Yugoslavya tarafından dikkatle takip edilmiştir.

Sofoklis Venizelos, İstanbul'a doğru yola çıkmadan önce dönemin Atina'daki Türkiye Büyükelçisi ile görüşmüştür. Ayrıca Sofoklis Venizelos'un Türkiye ziyaretinin önemi ve Yunanistan Kralı Pavlos'un iki ülkenin dostluk ve işbirliğinden Yunan halkının duyduğu memnuniyetini ifade ettiği mesajının da Sofoklis Venizelos tarafından Türk halkına iletileceği dönemin gazetelerinde geniş yer bulmuştur. Sofoklis Venizelos, 30 Ocak 1952 tarihinde Yunanistan parlamentosuna mensup Müslüman milletvekillerinden Osman Üstüner ve Nuri Fettalioğlu'nun da aralarında bulunduğu çok geniş bir heyet ile İstanbul'a ulaşmıştır. İstanbul Galata rıhtımına vardığında İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı Prof. Fahrettin Kerim Gökay ve geniş bir heyet tarafından karşılanan Sofoklis Venizelos Türk basınına da samimi bir açıklama yapmıştır. Sofoklis Venizelos bu açıklamasında; "Mustafa Kemal Atatürk ve Eleftherios Venizelos'un başlattığı bu barışın gelişmesi için Türkiye'de olduğunu ve bunun için çabalayacağını" vurgulamıştır. Sofoklis Venizelos'a göre; bu dostluk sadece iki tarafın samimi duygularını değil ortak çıkarlarını da içeriyordu. Bu dönemde dikkat çeken bir diğer husus ise Kıbrıs konusuydu. Her iki ülke açısından da hassas bir durum arz etmeye başlayan Kıbrıs konusunda hem Yunan hem de Türk tarafı siyasi kriz çıkaracak bir yaklaşımdan uzak durmaya özen göstermişlerdir. Her iki taraf da Kıbrıs meselesini İngiltere hükümeti ile Kıbrıs halkının kendi meselesi olduğu şeklinde yorumlayarak ikili ilişkilerin gelişmesine gölge düşmesinden çekinmişlerdir.

İstanbul'a vardığı gibi hemen Ankara'ya hareket eden Sofoklis Venizelos ilk olarak Mustafa Kemal Atatürk'ün geçici kabrine çelenk koymuş daha sonra da resmi görüşmelere vakit kaybetmeden başlamıştır. Sofoklis Venizelos, Ankara'da Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü ve geniş bir heyet tarafından karşılanmıştır. Bu ziyarette NATO ittifakı çerçevesinde müttefik olma yolunda ilerleyen iki ülkenin Trakya, Ege Denizi ve Akdeniz savunmasında alacakları rol gibi askeri konuların yanında her iki ülke arasında ticaretin geliştirilmesi yönünde ne tür adımlar atılabileceği konuları

görülmüştür. Bu noktada ortak bir para ve ortak bir gümrük politikası oluşturulması, iki ülke vatandaşlarının seyahat serbestliği, Ege'de balıkçılık faaliyetleri ve Yunanistan'a 1947 Paris Antlaşması ile dahil olan Rodos ve adalar başta olmak üzere Yunanistan'daki Müslüman azınlığın durumu gibi konular da görüşmelerin ana maddelerini oluşturmuştur. NATO güvencesinde meydana getirilecek olan bu barış bölgesinde ikili ilişkilerin sadece askeri alanda değil siyasi, sosyal ve ekonomik alanda da gelişeceği temennisi hem Adnan Menderes hem de Sofoklis Venizelos tarafından ifade edilmiştir. Sofoklis Venizelos'un Ankara ziyaretinde alınan bir diğer önemli karar ise iki ülke arasındaki sorunların çözülmesi amacıyla Ankara'da ortak bir komisyon kurulması olmuştur.

Ankara'da Cumhurbaşkanı Celal Bayar ile görüşen Sofoklis Venizelos daha sonra Başbakan Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü ve TBMM Başkanı Refik Koraltan ile de görüşmüş ayrıca dönemin muhalefet partisi lideri İsmet İnönü'ye de bir nezaket ziyaretinde bulunmuştur. Ancak İsmet İnönü o sıralarda ikametgahında bulunmadığı için Sofoklis Venizelos İsmet İnönü ile yüz yüze görüşme imkanı bulamamış ve ziyaretine istinaden kartını bırakıp ayrılmıştır.

Türkiye ve Yunanistan arasında oluşan bu dostluk havası başta Balkanlar olmak üzere Avrupa'dan Ortadoğu'ya barışın teminatı olarak görülmüş ve özellikle Yugoslavya tarafından yakından takip edilmiştir. Bu dönemde Sovyetler Birliği ile arası açılan Yugoslavya'nın da Türk-Yunan görüşmelerine katılarak bölgede barışın garantisine katkı sunması başta Yunanistan tarafından arzu edilmiştir. ABD tarafından da yakından takip edilen Türk-Yunan görüşmeleri, Sofoklis Venizelos'un ziyareti vesilesiyle düzenlenen yemekte yer alan dönemin ABD Büyükelçisi G. McGhee tarafından da memnuniyetle karşılanmıştır. G. McGhee iki ülke ilişkilerinin bulunduğu durumdan ABD'nin memnuniyetini ve gerektiği noktada destek vereceğini de ifade etmiştir. Ayrıca başta Fransa ve İngiltere olmak üzere Avrupa basınında da Türk Yunan görüşmelerinin önemi gazetelerde geniş yer bulmuştur.

Son derece verimli geçtiği ifade edilen görüşmelerin ardından Sofoklis Venizelos Ankara'dan ayrılıp İstanbul'a dönmüştür. İstanbul'da önce İstanbul valisini ziyaret eden Venizelos akşam da Patrik Athinagoras'ı ziyaret etmiştir. Aya Sofya, Topkapı Sarayı müzesi ve Kapalıçarşı gibi mekanları da ziyaret eden Venizelos aynı günün akşamı Patrik Athinagoras tarafından düzenlenen yemeğe katılmış ve 5 Şubat tarihinde İstanbul'dan ayrılmıştır. Atina'ya döndüğünde memnuniyetini ifade eden Sofoklis Venizelos, Yunan Parlamentosu'nda Türkiye ziyareti hakkında yaptığı bilgilendirme konuşmasında hem Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı hem de Başbakan ve Dışişleri Bakanı ile yaptığı görüşmelerin önemini vurgulamıştır.

1952 yılında Türk ve Yunan devlet adamları tarafından karşılıklı olarak yapılan ziyaretlerin ikincisi ise 27 Nisan - 02 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilen Adnan Menderes'in Yunanistan ziyaretidir. Adnan Menderes ve beraberindeki Türk heyeti Ankara vapuru ile Pire Limanı'na ulaşmıştır. Adnan Menderes'in Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın mesajını Kral Pavlos'a getirdiği yönündeki haberler de dönemin radyolarında geniş yer bulmuştur. Atina'da sıcak bir şekilde, kalabalık bir grup tarafından karşılanan Adnan Menderes ve dönemin Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü Yunan hükümet yetkilileri ile görüşmelere başlamıştır.

Adnan Menderes ve Yunanistan Başbakanı Nikolaos Plastiras yaptıkları görüşmeden sonra ikili ilişkilerin samimiyetine ve Doğu Akdeniz sahasında yapılacak işbirliğinin önemine dikkat çeken bir açıklama yapmıştır. Trakya'nın ortak müdafaası, NATO çerçevesinde Türk ve Yunan kuvvetlerinin komutanlıklarının İtalyan bir generalin yönetimine verilmesine karşı ortak itiraz edilmesi, Doğu Akdeniz bölgesinde Türk ve Yunan kuvvetlerinin takviye edilmesi, Arap ülkeleri ile ilişkiler, uluslararası toplantılarda ortak hareket edilmesi ve ticaretin geliştirilmesi konusunda atılacak

adımlar bu görüşmelerin ana maddeleri olarak sıralanabilir. İki ülke ilişkilerinde bir kriz haline dönmeye başlayan Kıbrıs konusunda ise her iki ülke devlet adamları krizi tırmandırmamak adına Kıbrıs meselesini İngiltere ve Kıbrıs halkının kendi meselesi olarak yorumlamaya devam etmişlerdir.

Ziyaret programı çerçevesinde Adnan Menderes ve heyeti Atina'dan ayrılıp Selanik'e geçmiştir. Selanik'te de kalabalık bir grup tarafından karşılanan Türk heyeti Mustafa Kemal Atatürk'ün doğduğu evi ziyaret etmiştir. Bu ziyaretin devamında da Selanik Belediyesi tarafından düzenlenen yemeğe katılmıştır. Selanik ziyaretinin ardından tekrar Atina'ya dönen Adnan Menderes Yunanistan Kralı Pavlos tarafından kabul edilmiş ve Kral Pavlos'a Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın iki ülke arasındaki dostluğun öneminden bahsettiği mesajını ve Türkiye'ye davetini iletmiş, Kral Pavlos tarafından da bu davet memnuniyetle kabul edilmiştir. Bunun yanında bu ziyaret sırasında Adnan Menderes ve Fuad Köprülü'ye Yunanistan'ın en büyük nişanı olan Büyük Haç Nişanı takdim edilmiştir.

NATO bünyesinde müttefik olma yolunda ilerleyen Türkiye ve Yunanistan ilişkileri Adnan Menderes'in Atina ve Selanik ziyaretleri sırasında daha da gelişmiştir. Balkanlarda barışın devamı için atılacak adımların istişare edildiği bu görüşmelerde Doğu Akdeniz ve Trakya bölgelerinde ortak savunma, ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi gibi konular önemli yer tutmuştur. Meriç Nehri üzerinde sel felaketine karşı ortak bir proje üretilmesinin her iki ülke tarafında da ekilebilir alanları %95 oranında arttıracığı gibi üretim verimliliğini de %72 civarında arttıracığı üzerinde durulmuş ve bölgede böyle bir projenin hayata geçirilmesi konusunda da anlaşma yapılmıştır. Bunun yanında Türk-Yunan Kültür antlaşması imzalanmış ve bu anlaşma çerçevesinde her iki ülke üniversitelerinde Türk Dili ve Yunan Dili bölümlerinin açılmasına karar verilmiştir. Ayrıca ikili ilişkilerin doğrudan ve hızlı bir şekilde gerçekleşmesi adına Türkiye ve Yunanistan arasında doğrudan telefon ve radyo bağlantısı kurulması, iki ülkeyi bağlayan yolların yapılması ve mevcut yolların geliştirilmesi de bu görüşmeler sırasında anlaşmaya varılan konular arasında olmuştur. Ayrıca Yunanistan Başbakanı Plastiras İstanbul'da karma bir komisyon kurulup ikili ilişkilerin istişare edilmesini teklif etmiştir. Türk-Yunan ticaretinin geliştirilmesi konusunda ise iki ülke vatandaşlarına seyahat serbestliği sağlanması düşünülmüştür. Bu noktada Adnan Menderes seyahat serbestliğine Türkiye'den ayrılan mübadillerin de dahil edilmesi temennisinde bulunmuştur. Bu gelişmeler ışığında Türkiye Yunanistan arasında ilk aşamada bir gümrük birliği daha sonra da Türkiye ve Yunanistan tarafından bir federasyon oluşturulabileceği gibi düşünceler dönemin Türk ve Yunan gazetelerinde geniş yer bulmuştur.

Diplomatik görüşmelerin ardından ikili ilişkilerin derinleşmesine vesile olan bir diğer ziyaret, Yunanistan Kralı Pavlos ve eşi Kraliçe Frederika'nın 7-14 Haziran 1952 tarihlerinde gerçekleştirdikleri İstanbul ve Ankara ziyaretleri olmuştur. Bu ziyaret siyasi konuların gündeme gelmediği ancak devlet adamları seviyesinde dostluk ilişkilerini arttırma amacı taşıyan bir ziyaret olmuştur. Bunun yanında modern Yunanistan Devleti'nin kuruluşundan bu yana bir Yunan Kralı'nın ilk defa komşu bir ülkeyi ziyaret etmesi açısından da sembolik bir önem taşımıştır. Bu ziyaret hem Türkiye'de hem de Yunanistan'da ilgiyle karşılanmış Kral Pavlos ve eşi Kraliçe Frederika'nın Ankara ve İstanbul'daki temaslarının ikili ilişkilerin daha da gelişmesine vesile olacağı yorumları yapılmıştır. Türk hükümeti tarafından da bu ziyarete özel bir ihtimam gösterilmiştir. Başbakan Adnan Menderes Kral Pavlos'un ziyaretinden önce İstanbul'da bulunan Fener Rum Patrikhanesi'ni ziyaret etmiştir. Adnan Menderes'in bu ziyareti, Mithat Paşa'dan sonra ilk defa bu seviyede bir Türk devlet adamının Patrikhane ziyareti olması dolayısıyla gazetelerde geniş yankı bulmuştur.

Pire limanından ayrılan Yunanistan Kralı Pavlos ve Kraliçe Frederika İstanbul'a vardığında onları Türk Harp filosu karşılamış ve 21 top atışı ile selamlamıştır. Ayrıca Kral Pavlos ve Kraliçe Frederika gelmeden önce yapılan hazırlıklarda

onlara takdim edilmek üzere Hereke'de dokunan ve etrafı altın suyuna batırılan simlerle işlenmiş değerli bir halı Sümerbank genel müdürlüğüne teslim edilmiştir. İstanbul'daki karşılaşmanın ardından Kral Pavlos ve eşi akabinde trenle Ankara'ya hareket etmiştir. Ankara'da Celal Bayar ve devlet erkanı tarafından karşılanan Kral Pavlos, bir süre dinlendikten sonra Mustafa Kemal Atatürk'ün geçici kabrini ziyaret etmiş ardından da Celal Bayar tarafından kendileri adına düzenlenen yemeğe katılmıştır. Dönemin muhalefet lideri İsmet İnönü'nün de bu yemekte bulunması hem hükümetin hem de muhalefetin Türk-Yunan dostluğu konusunda aynı görüşte olduğu izlenimini vermiştir. Bu yemekte Türk-Yunan dostluğunun iki halk ve bölge için önemine değinen Kral Pavlos, Türk-Yunan dostluğunun iki ülkenin de milli politikası olması gerektiğini ifade etmiştir. Ziyaretinin ikinci gününde Ankara Arkeoloji Müzesine bir ziyarette bulunan Kral ve Kraliçe için dönemin TBMM Başkanı Refik Koraltan tarafından yemek verilmiştir. Kral Pavlos ve eşi kendileri adına düzenlenen yemeğin ardından 19 Mayıs Stadyumunda Yunanca olarak Türk-Yunan dostluğunu vurgulayan afişlerin de açıldığı büyük bir askeri geçit törenini ilgiyle takip etmiştir. Ayrıca Kral Pavlos, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Celal Bayar'a Yunanistan'da yalnızca hükümdarlara verilen en büyük nişan olan Saint Sauveur nişanını takdim etmiştir. Kral Pavlos ve Kraliçe Frederika Ankara'da yalnızca devlet adamları ile görüşmemiştir. Ankara ziyareti sırasında Kral Pavlos ilk olarak Erkek Teknik Öğretmen Okulu ve Sanat Enstitüsünü daha sonra da Teknik Okul ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültelerini ziyaret etmiş, Kraliçe Frederika ise Kore Savaşı gazilerinin tedavi edildiği hastaneyi ve Keçiören'de bulunan çocuk esirgeme kurumunu ziyaret etmiştir. Aynı gün Adnan Menderes tarafından Ankara Palas'da bir yemek verilmiş ardından da Ankara Devlet Tiyatrosu'nda bir balo düzenlenmiştir. Ankara'daki temaslarını tamamlayan Kral Pavlos ve Kraliçe Frederika İstanbul'a hareket etmiştir. Ankara'dan trenle İstanbul'a hareket eden Kral ve eşine trende Cumhurbaşkanı Celal Bayar da eşlik etmiştir.

İstanbul'a dönen Kral Pavlos ve eşi İstanbul'da da aynı Ankara'da olduğu gibi yalnızca siyasi temaslarda bulunmamışlardır. Kraliçe Frederika Kız Teknik Öğretmen okulunu ve okulun dikiş nakış atölyelerini ziyaret etmiş, Türkiye'deki gençlerin eğitimleri hakkında da bilgi almıştır.

İstanbul'da da Kral Pavlos ve Kraliçenin ziyaretleri şerefine bir yemek düzenlenmiş ve Celal Bayar tarafından Kral Pavlos'a onsekiz ayar altından Kralın isminin ilk harflerinin işlendiği bir sigara kutusu, Kraliçe Frederika'ya da aynı şekilde altından yapılmış bir pudralık hediye edilmiştir.

İstanbul'daki son günlerinde Topkapı Sarayı Müzesi, Kapalıçarşı ve Ayasofya Müzelerini ziyaret eden Kral Pavlos ve eşi daha sonra İstanbul Patrikhanesi'ni ziyaret etmişler ve Patrik Athinagoras ile görüşmüşlerdir. Her iki ülke basınında son derece ilgiyle karşılanan bu ziyaret özellikle Yunan basınında İstanbul'un fethinden sonra ilk defa bir Yunan Kralının Patrikhane'yi ziyaret etmesi ve bu ziyaretin barış vasıtasıyla olması açısından iki ülke arasındaki barışın önemi şeklinde yorumlanmıştır. Son olarak Heybeliada'yı ve adada bulunan Harp Okulunu ziyaret eden Kral Pavlos ve Kraliçe Frederika daha sonra İstanbul'a dönüp Cumhurbaşkanı Celal Bayar tarafından düzenlenen büyük bir törenin ardından Yunanistan'a doğru hareket etmiştir. Dönmeden önce de Kral Pavlos Celal Bayar'ı Yunanistan'a davet etmiştir.

Son derece samimi geçen bu ziyaretin ardından Yunanistan Kralı Pavlos, Celal Bayar'a bir telsiz mesajı gönderip Türkiye ziyaretinin unutulmaz hatıralar bıraktığını ifade etmiş ve memnuniyetlerini iletmiştir. Celal Bayar da Kral Pavlos ve eşinin ziyaretlerinden duyduğu memnuniyeti ifade ettikten sonra dost ve müttefik komşu ülke topraklarına yapacağı ziyareti sabırsızlıkla beklediğini iletmiştir. Atina'ya vardığında Kral Pavlos'un Yunan halkı tarafından coşkuyla karşılanması dönemin basınında her iki ülke vatandaşlarının da bu dostluğa kalpten inandıkları şeklinde yorumlanmıştır.

Türk Yunan ilişkilerinin en üst seviyede olduğu bu dönemde yapılan son ziyaret Celal Bayar tarafından Atina, Selanik ve Batı Trakya bölgelerine olmuştur. 25 Kasım 1952 tarihinde Dolmabahçe'den büyük bir heyet tarafından uğurlanan Celal Bayar, Savarona yatıyla Yunanistan'a doğru yola çıkmıştır. Pire'de Paşa Limanı'na yanaşan Savarona yatından indikten sonra Atina'ya doğru yola çıkan Celal Bayar ve beraberindeki heyet Türk ve Yunan bayraklarıyla donatılmış yaklaşık 12 kilometrelik güzergah boyunca halkın tezahüratları eşliğinde Atina'ya ulaşmıştır. Atina Belediye Başkanı tarafından karşılanan Celal Bayar sonrasında Kral Pavlos ile birlikte Yunanistan Kraliyet sarayını ziyaret etmiş daha sonra da dinlenmek için kendisi adına hazırlanan konağa geçmiştir.

Aynı günün akşamı Yunanistan Kralı Pavlos tarafından Celal Bayar'ın Yunanistan ziyareti vesilesiyle bir yemek verilmiş, bu yemekte iki ülke halklarının karşılıklı dostluk duyguları ifade edilmiştir. Sarayda düzenlenen bu yemeğin ardından Kral Pavlos tarafından Celal Bayar'a Miken uygarlığına ait bir vazounun örneği alınarak hazırlanmış som altından yapılmış vazolar kraliyet armasını taşıyan bir kutu içerisinde hediye edilmiştir.

Celal Bayar Atina'daki temaslarına ilk olarak Atina Belediyesi'ni ziyaret ederek başlamış, Kral Pavlos eşliğinde gerçekleştirdiği bu ziyarette kendisine Atina şehri fahri hemşerilik unvanı verilmiştir. Atina Belediyesi'nin ardından Celal Bayar meçhul asker anıtına çelenk bırakmıştır. Daha sonra Türkiye Büyükelçiliđi'ne geçen Celal Bayar burada da hem Atina'da yaşayan Türk vatandaşları ile hem de Türk-Yunan Dostluk Cemiyeti başkanı Orfanidis ile görüşmüştür. Aynı günün akşamı da Celal Bayar Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliđi'nde ziyareti vesilesiyle bir yemek düzenlemiş bu yemeğe Kral Pavlos ve Kraliçe Frederika ile birlikte Yunanistan Başbakanı General Papagos ve Dışışleri Bakanı Stefanopoulos da katılmıştır.

Celal Bayar ziyaret programı çerçevesinde Selanik'e gitmeden önce tarihi Korint şehrine bir gezi yapmıştır. Temaslarının bir sonraki gününde önce Atina'da bulunan arkeolojik alanı ve Akropolü ziyaret eden Celal Bayar daha sonra kendisi için hazırlanan kruvazör ile Selanik'e doğru yola çıkmıştır.

Selanik'te de ilgiyle karşılanan Celal Bayar önce ziyaretinin şerefine düzenlenen resmi geçit törenini izlemiş ardından da Yunan ordusunun misafiri olarak askeri kulüpte öğle yemeğine katılmıştır. Yemekten sonra ise Mustafa Kemal Atatürk'ün doğduğu evi ziyaret etmiştir. Daha sonra da Kral Pavlos ve Kraliçe Frederika ile birlikte kendisi adına verilen ziyafete katılmıştır.

Celal Bayar, Selanik ziyaretinin devamında Kral Pavlos ile birlikte Kavala'ya hareket etmiştir. Selanik'ten sonra Kavala üzerinden önce İskeçe'ye giden Celal Bayar oradan da Gümölcine'ye geçmiştir. Gümölcine'de bulunan Müslöman azınlık mensupları tarafından karşılanan Celal Bayar, Gümölcine'de kendi adının verildiği Celal Bayar Türk Lisesinin açılışına katılmıştır. Kral ve Kraliçe ile okulu gezen Celal Bayar burada yapılan törenlerden sonra Kral ile birlikte Kavala'ya dönmüş ve düzenlenen veda töreninin ardından Savarona yatı ile Türkiye'ye doğru yola çıkmıştır.

1952 yılı boyunca iki ülke devlet adamları tarafından yapılan bu karşılıklı ziyaretler Mustafa Kemal Atatürk ve Eleftherios Venizelos tarafından başlatılan dostluk temelinde geliştirilmeye çalışılmıştır. 1952 yılı NATO bünyesinde müttefik olan iki ülkenin hem siyasi hem de ekonomik anlamda ikili ilişkilerini geliştirmeye çalıştıkları en verimli dönemlerden biri olmuştur. 1952 yılında yapılan karşılıklı ziyaretler Türk ve Yunan kamuoyunda ilgiyle takip edildiği gibi Balkanlarda ve Avrupa'da yaşanan gelişmeler sebebiyle uluslararası arenada da ilgiyle takip edilmiştir. Bir yandan Sovyetler Birliği'nin Balkanlar ve Akdeniz'de etkisini arttırma çabası diğer yandan Stalin ile ilişkileri bozulan Tito'nun Yugoslavya'da oluşturduğu rejiminin güvenlik kaygıları Balkanlarda Türk-Yunan yakınlaşmasının ilgiyle takip

edilmesine neden olmuştur. Son olarak NATO projesi çerçevesinde Sovyetler Birliği'ne karşı bir çevreleme politikası seyreden ABD'nin hem Balkanlar hem de Akdeniz ve Ortadoğu politikaları açısından 1952 yılı Türk-Yunan yakınlaşması ve devlet adamlarının karşılıklı ziyaretleri son derece önemli görülmüş ve yakından takip edilmiştir.

Murat ESER

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Yunanistan Meclis Arşivi

Arxeio tis Boulis: Praktika Tis Vulis 10/10/1951-09/03/1953 Lipsis:582

Türkçe Süreli Yayınlar

Akşam

Cumhuriyet

Ulus

Yunanca Süreli Yayınlar

Athinaiki

Makedonia

Ta Nea

To Bima

Araştırma Eserleri

Athanasopoulou, Ekavi, **Tourkia Anazitisi Asfalias Amerikano-Bretanika Simferonta**, Ekdosis Papazisi, Athina 1999

Fırat, Melek, **Oi TourkoEllinikes Sheseis ke to Kipriako**, Ekdoseis I. Sideris, Athina 2012

Kitsikis, Dimitris, **İstoria tou Ellinotourkikou Horou 1928-1973**, Estia, Athina 1981

Klapisis, Antonis, "1930'larda Yunan Dış Politikası ve Türkiye ile Uzlaş" **Türk Yunan İlişkileri 1821-2021 Tarih ve Uluslararası İlişkiler Perspektifinden** Editör: Esra Özsüer, Boyut, İstanbul 2022

Roussou, Georgiou, **Neoteri İstoria Tou Ellinikou Ethnous 1826-1974** c.7, Elliniki Morfotiki Estia, Athina 1975

Tağmat, Çağla Derya, **Açlık İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin Yunanistan'a Yardımları**, Siyasal Kitabevi, Ankara 2016

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/turk-yunan-karsilikli-ziyaretleri-1952/?pdf=7082> adresinden erişilmiştir